

PATVIRTINTA

Marijampolės profesinio rengimo centro
direktorius 2024 m. rugsėjo 02 d.
įsakymu Nr. V1-141

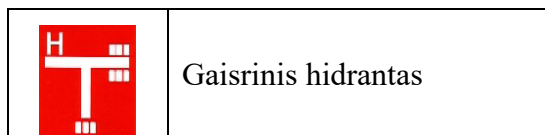
MOKINIO, BESIMOKANČIO NUO ŽEMĖS VALDOMU TILTINIO TIPO KRANO OPERATORIAUS SPECIALYBĖS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NR. 2-30

I. BENDRI REIKALAVIMAI

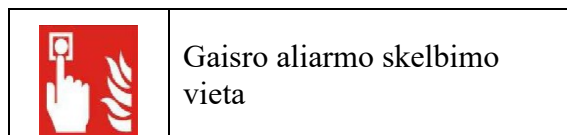
1. Vykdyti Marijampolės PRC darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda profesijos mokytojas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
2. Praktinių užsiėmimų metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
3. Palaikyti tvarką darbo vietoje.
4. Darbo vietoje neturi būti pašalinių žmonių.
5. Mokinys privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis
6. Mokiniui draudžiama dirbti ožiniu kranu, naudotis įrengimais, jei jis nėra apmokytas, neinstruotuotas, kaip reikia saugiai dirbti šiais įrankiais ir įrengimais.
7. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą.
8. Laikytis ožinio tipo kranų eksploatavimo taisyklių, dirbti tik su techniškai tvarkingu ožinio tipo kranu.
9. Mokėti saugiai dirbti ir netrukdyti saugiai dirbti kitiems;
10. Draudžiama be profesijos mokytojo žinios patikėti darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikinėti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus profesijos mokytojo leidimą.
11. Mokinys turi žinoti mokykloje, įmonėje, darbo vietose (objektuose) esančius saugos ir sveikatos apsaugos ženklus bei vykdyti tai, ką tie ženklai nurodo.

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis įspėjamasis ženklas		Įspėjimas. Elektros srovės poveikis
	Įspėjimas. Judančios mašinos dalys		Įspėjimas. Pavojus prispausti
	Įspėjimas. Krentantys daiktai		Įspėjimas. Pavojus nukirsti pirštus
	Įspėjimas. Galima susižeisti galvą		Įspėjimas. Karšti paviršiai

	Įspėjimas. Slidus paviršius			Įspėjimas. Pavojus įkristi
	Įspėjimas. Kenksminga arba dirginanti medžiaga			Įspėjimas. Degi medžiaga
ĮPAREIGOJAMIEJI ŽENKLAI				
	Bendrasis privalomasis veiksmas			Skaityti gamintojo pateiktą įrenginio eksploatavimo instrukciją, aprašymą
	Būtina vilkėti apsauginius drabužius			Būtina avėti apsauginius batus
	Būtina naudoti apsauginius akinius			Būtina mėvėti apsaugines pirštines
	Būtina dėvėti apsauginį šalmą			Būtina dėvėti kepuraitę
DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI				
	Bendrasis draudžiamasis ženklas			Eiti pašaliniams asmenims draudžiama
	Draudžiama naudoti ugnį, atvirą šviesos šaltinį			Draudžiama rūkyti
INFORMACINIAI ŽENKLAI				
	Rinkimosi vieta			Rūkymo vieta
	Pirmoji pagalba			Skubios pagalbos telefonas
	Evakuacinis išėjimas tiesiai			Avarinis išėjimas
 	Evakuacinis išėjimas į kairę		 	Evakuacinis išėjimas į dešinę
	Gesintuvas			Gaisrinės žarnos ritinys

Gaisrinis hidrantas

Gaisro aliarmo skelbimo vieta

12. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Rizikos veiksnys	Poveikis saugai ir sveikatai	Prevencinės priemonės
Fizikiniai veiksniai:		
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas mažėja darbuotojo pastabumas. Galimos darbo klaidos, kurios gali būti susijusios su įvairaus masto incidentais, avarijomis, nelaimingais atsitikimais	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už reikalaujamą, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus
Fizikiniai veiksniai:		
Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė ir t.t.)	Įvairaus sunkumo ūmių sveikatos sutrikdymų ar profesinių ligų rizika	Įvertinus mikroklimatą naudoti tinkamus darbui šiomis sąlygomis rūbus, avalynę
Per didelis triukšmo lygis (darbuotojo darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 80 dBA)	Galimi įvairaus sunkumo klausos ir vestibuliarinio aparato pakenkimai. Triukšmas sukelia negrįžtamą klausos susilpnėjimą ar net klausos netekimą ir profesines ligas. Mažina darbingumą	Vengti buvimo padidinto triukšmo zonoje, jei to padaryti neįmanoma, apsaugai nuo triukšmo naudoti ausines, ausų kištukus, kitas įmonėje nustatyta tvarka naudojamas apsaugos priemonės arba trumpinti triukšmo veikimo laiką
Fiziniai veiksniai:		
Elektros srovės poveikis, esant netvarkingai instaliacijai ar netinkamai naudojant elektrinius prietaisus, įrenginius ir įrankius	Įvairaus sunkumo traumų (net mirtinų), sveikatos sutrikdymų rizika	Laikytis elektrosaugos reikalavimų. Nenaudoti netvarkingų elektrinių įrankių, įrengimų, kitų darbo priemonių. Nesiliesti prie neizoliuotų elektros įrangos dalių, kuriomis teka elektros srovė. Remontuoti elektros įrenginius ir prietaisus gali tik asmuo, turintis atitinkamą elektrosaugos darbuotojo kvalifikaciją. Naudoti asmenines apsaugos priemonės
Netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindų ar grindinio dangos)	Paslydimas, pargriuvimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai	Užtikrinti, kad darbo vietoje grindų dangos būtų neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos, jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios,

		būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę
Netvarkingos ar užgriozdintos patalpos	Užkliuvimas, pargriuvimas, užgriuvimas, nukritimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai ar net mirtinos traumos	Nuolat palaikyti tvarką ir švarą patalpose. Laikytis sandėliavimui, patalpų eksploatavimui ir priežiūrai keliamų reikalavimų. Praėjimai turi būti laisvi, neužkrauti detalėmis, daiktais, išsikišantys vamzdynai turi būti paslėpti grindyse. Praėjimai turi būti sužymėti
Fiziniai veiksniai:		
Netvarkingi įrengimai, įrankiai, prietaisai ir kt.	Dėl įvairios rūšies elektrinių įrankių, neatitinkančių darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, panaudojimo. Tikimybė įsipjauti, įsidurti į aštrius daiktus, briaunas, patirti sužalojimus ar įvairaus sunkumo traumas	Dirbti tik su tvarkingais ir reikiamos komplektacijos įrenginiais, įrengimais, įrankiais ir prietaisais, juos naudoti pagal paskirtį ir prisilaikant jų eksploatavimo taisyklių reikalavimų. Naudojant rankinius elektrinius įrankius stebėti, kad nesusisuktų maitinimo laidas, jo nenutraukti. Savavališkai darbo priemonių nemodifikuoti
Transportuojamas krovinys	Dėl neteisingo krovinio užkabinimo, nesilaikymo saugių atstumų, buvimo po keliamu krovinium, nesavalaikio kėlimo įrenginio techninio patikrinimo galimos sunkios, tam tarpe ir mirtinos galvos traumos	Apsisaugojimui nuo šio veiksnio poveikio būtina teisingai užkabinti krovinį, krovinį gabenti 1m atstumu nuo sienų. Negalima krovinį gabenti virš apačioje esančių žmonių
Krentantys daiktai	Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Daiktus, įrankius, medžiagas ir kitas priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi, nebūti vietose, kur vyksta krovos darbai. Darbo vietose, kur yra krentančių daiktų rizika, dėvėti šalną
Fizinė perkrova (vienkartinis kėlimas moterims 16 kg, vyrams 25 kg)	Galimos įvairaus sunkumo traumos, raumenų patempimai, stuburo sužalojimai	Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įrenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviese, būtina naudotis kėlimo įrenginiais
Gaisro ir sproginimo pavojus	Galimas nudegimo ar net žuvimo pavojus	Pakeisti produktą kitu mažiau pavojingu. Panaikinkite artimus uždegimo šaltinius (kibirkštis, cigaretė ir pan.). Įrenkite kontrolės ir aliarmo priemones. Laikykite gesintuvus lengvai

		prieinamoje vietoje. Nustatykite veiksmų planą gaisro metu.
Pernelyg sunkus arba didelis, griozdiškas arba nepatogus suimti (paimti), nestabilus (arba jo turinys sunkiai perkeliamas) kroviny	Krovinių keliant rankomis, gali kilti pavojus susižaloti, ypač nugarą. Toks kroviny gali sužeisti darbuotojus, ypač susidūrus, dėl savo kontūrų ir (arba) konsistencijos	Krovinius kelti tokioje padėtyje, kurioje kroviny nebūtų laikomas arba juo manipuluojama per atstumą nuo liemens, arba liemenį lenkiant ar sukant. Stengtis naudoti kėlimo įrenginius
<i>Fiziniai veiksniai:</i>		
Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrengimų dalys	Nurodytos mechanizmų dalys gali įtraukti darbo drabužius, o su jais ranką ar kitas kūno dalis. Galimos įvairaus sunkumo traumos, galūnių sužalojimai	Neliesiti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių
Krovinių kėlimo mechanizmai	Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Laikytis krovinių kėlimo priemonių ir pagalbinių kėlimo reikmenų naudojimosi instrukcijų. Reguliariai tikrinti jų būklę. Dirbti su šiais įrenginiais gali tik asmenys, turintys atitinkamą pažymėjimą
Asmens higienos taisyklių nesilaikymas	Galimi apsinuodijimo, infekcijų, ir virškinimo trakto negalavimai. Ūmūs susirgimai ar net mirtis	Prižiūrėti ir nuolat valyti sanitarines patalpas. Suteikti darbuotojams galimybę nusiplauti rankas ir nusiprausti po dušu. Įrengti valgyimo, persirengimo patalpas. Darbuotojams leidžiama valgyti, praustis ar atlikti gamtinius reikalus tik tam pritaikytuose vietose
<i>Ergonominiai, psichosocialiniai ir organizaciniai veiksniai</i>		
Nepatogi, priverstinė darbo poza	Galimi skeleto sistemos ir raumenų pažeidimai	Tinkamai parinkti darbo aukštį ir darbo priemonių išdėstymą, taip pat sudaryti galimybę keisti darbo pozą
Stresas dėl netinkamo darbo organizavimo, kvalifikacijos stokos	Dėl netinkamo darbo organizavimo galimos problemos tarp kolegų, konfliktai tarp darbuotojų ir vadovaujančio personalo. Stresas ir įtampa padidina jautrumą ir iššaukia klaidas. Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Aptarti su darbuotojais užduočių planavimą ir paskirstymą. Apsvarstyti darbo proceso eigą. Darbuotojus motyvuoti, sukurti jų atsakomybės sampratą. Problemas spręsti atskiruose pokalbiuose. Sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos sistemą, kuri padėtų išvengti klaidų. Patikrinti organizavimą, sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos

		sistemą. Pritaikyti pertraukų sistemą. Darbams atlikti parinkti tinkamus darbuotojus, kurie atitinka keliamus kvalifikacinius reikalavimus
--	--	--

13. Darbdavys įvertinęs rizikos veiksnius ir vadovaudamasis nustatytais normomis privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13.1. galvai apsaugoti;

13.2. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

13.3. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

13.4. apsauginiais darbo drabužiais.

14. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

14.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

14.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir esamą darbuotojo sveikatos būklę;

14.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) mokiniui.

15. Mokinys privalo:

15.1. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

15.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones;

15.3. laiku pranešti profesijos mokytojui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

16. **Mokinio veiksmai prieš darbo pradžia.** Gauti iš profesijos mokytojo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

17. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

17.1. draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų darbo drabužiais, darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

18. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, įjungimo - išjungimo mygtukus, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

19. Patikrinti ir apžiūrėti:

19.1. ar tvarkingi įrenginiai, prietaisai, įrankiai, inventoriūs, kuriais bus dirbama darbo metu;

19.2. ar patikimai pritvirtintos sukamosios ir judamosios kėlimo įrenginio dalys;

19.3. kėlimo įrenginio lynus ir kablį, jo valdymo kabelį;

19.4. kėlimo įtaisų kablį susidėvėjimą, nutrukusių vijų procentą ar yra žyminė lentelė, kurioje pažymėtas numeris, keliamoji galia ir kito išbandymo data, apsauginį kablį užraktą;

19.5. įsitikinti, ar įrenginys įžemintas;

19.6. įjungus pagrindinį, kirtiklį, tuščiaja eiga išbandyti visus kėlimo įrenginio mechanizmus;

19.7. galinių jungiklių veikimą;

19.8. ar uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą;

19.9. ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija;

19.10. ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, tepaluotų paviršių, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įžemintų įrenginių;

19.11. ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti;

19.12. ar visos judančios dalys su apsaugomis;

19.13. ar tvarkingos apšvietimo bei avarinės lemputės.

20. Pastebėjus bet kokį gedimą (sugedus paleidimo - išjungimo mygtukui, atsiradus neįprastiems garsams ir triukšmui) nedelsiant išjungti įrenginį ir apie tai pranešti profesijos mokytojui. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

21. **Mokinio veiksmai darbo metu.** Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

22. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.

23. Dirbantysis turi užtikrinti, kad visi kėlimo įrenginio mechanizmai būtų paleidžiami, stabdomi (ir dirbtų) tolygiai be staigių smūgių ir trūkčiojimų.

24. Dirbantysis turi stebėti, kad keliant, pernešant ar nuleidžiant krovinį po juo, taip pat tarp nuleidžiamo krovinio ir statinių nebūtų žmonių.

25. Kelti žmones su kėlimo įrenginiu draudžiama.

26. Krovinius kelti bei transportuoti tik pagal teisingus krovinių kabinėtojų signalus.

27. Keldamas ir transportuodamas krovinį, darbuotojas turi užtikrinti, kad keliamojo mechanizmo kablį su keliamo krovinio masės centru sudarytų tikslią vertikale.

28. Pastebėjus, kad krovinyje neteisingai aprištas kėlimo įtaisu, krovinį nuleisti ir aprišti iš naujo.

29. Nuolat stebėti, kad nuleidus kėlimo įrenginio kablį ant jo būgno, liktų ne mažiau, kaip 1,5 karto lino apsisukimo.

30. Kėlimo įtaisų ilgį parinkti tokį, kad kampas tarp atskirų šakų būtų ne didesnis kaip 90°.

31. Nekelti kėlimo įrenginio kablį iki kėlimo aukščio ribotuvo, nes jis skirtas avariniam atvejui.

32. Krovinį transportuoti pakėlus į 0,5 m aukštį virš kelyje pasitaikančių kliūčių.
33. Draudžiama vilkti krovinius žeme, kabliu traukti krūvj.
34. Po kroviniu padėti padėklus, kad būtų įmanoma ištraukti kėlimo įtaisus.
35. Draudžiama kelti ir transportuoti krovinius, kurių masė didesnė už kėlimo įrenginio ar stropo kėlimo galią, taip pat krovinius, kurių masė nenurodyta arba nežinoma.
36. Krovinį, kurio svoris artimas kėlimo įrenginio keliamajai galiai, kelti tik po to kai, pakėlus jį į 200 - 300 mm aukštį, patikrinamas stabdžių patikimumas.
37. Draudžiama kelti užpiltą žemėmis arba prišalusį prie žemės krovinį, apkrautą kitais krovinais, prisuktą varžtais arba užpiltą betonu.
38. Keliant krovinį su aštriomis briaunomis, po jomis būtina padėti tarpines stropams apsaugoti.
39. Smulkius krovinius kelti specialioje taroje, jos neperkraudant. Tara turi būti tvarkinga ir su žymine lentele (numeris, keliamoji galia, taros svoris ir kam skirta).
40. Kroviniui pasvirus, draudžiama stengtis išlyginti pasvirimą ore, manipuliuojant krovinio svoriu.
41. Ilgų krovinių pasukimui naudoti tam tikslui skirtas reikiamo ilgio specialias priemones (lynus, kablius).
42. Prieš nuleidžiant krovinį, apžiūrėti vietą, į kurią bus nuleistas kroviny, įsitikinti, kad jis nepersivers, neapsivers ar nenuslys.
43. Pertraukų metu nepalikti pakabinto krovinio.
44. Darbininkams, aptarnaujantiems kėlimo įrenginį, draudžiama liestis prie neizoliuotų laidų įjungtų į elektros tinklą.
45. Draudžiama valyti, tepti ir reguliuoti veikiančią kėlimo įrenginį.
46. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikinėti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.
47. **Mokinio veiksmai avariniais (ypatingais atvejais).** Kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių ir priemonių sugadinimui, pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, kilti gaisras, ar jiems įvykus, nedelsiant darbus nutraukti ir pranešti vadovui.
 48. Kilus gaisrui:
 - 48.1. prireikus iškviesti pagalbos tarnybas: bendruoju pagalbos telefonu – 112;
 - 48.2. evakuoti žmones;
 - 48.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, smėliu, uždengiant nedegia medžiaga);
 - 48.4. informuoti profesijos mokytoją.
 49. Įvykus avarijai, nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti profesijos mokytoją.
50. **Mokinio veiksmai baigus darbą.** Darbo metu naudotus įrankius sudėti į jiems skirtas vietas. Sutvarkyti darbo vietą. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.
51. Nusivilkti darbo drabužius, apžiūrėti, ar jie tvarkingi ir švarūs, padėti į jiems skirtą vietą.
52. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

Instrukciją parengė: Darbų ir civilinės saugos inžinierius

V. Naruševičius